

THE LUTHERAN

UNIVERSITY HERALD.

No. 4.

July 1, 1892.

A pedagogical literary and social Monthly.

50 Cents pr. annum.

Vol. II.

Stille.

(Af Chr. K. F. Molbech.)

Du Slægt, der som en Storm i Høst
Genover Jorden haster,
Men aldrig i Dit eget Bryst
Til Bunden Loddet faste;
Du, som vil granske Livet ud,
Søg dog engang Dig selv og Gud —
Vær stille!

Hør op med denne vilde Varm,
Den hvileløse Trængsel,
Læg Dret til Din egen Varm,
Hvor Sjælen bor i Fængsel;
Dem op for Dine Lyfters Elv,
Lad Strømmene sig stille,
Søg saa paa Hjærtets Bund Dig selv,
Men stille.

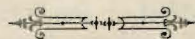
Hør op at færdes uden Ro
Imellem Livets Døre;
Hvor kan i sliq en Varm Du tro,
At Du Guds Røst kan høre?
Han drager ei i Hjertet ind
Som Tordenstorm i Stoven,
Han kommer som en sagte Vind
Fra oven.

Du Slægt, som fuld af Harm og Had
Igjennem Verden jager,
Mens bevende, lig Espens Blad,
Beständig Tungen klager!
Hvad er Dit Maal, hvad er Dit Med?
Hvad søger Du i Brimlen?
Se Blomsten vokse taus i Fred
Mod Himlen.

Hør, overalt i Mark og Lund
En Bøn om Stilhed lyder;
Selv Middagsjølens gylbne Mund
I Stoven Stilhed byder;
Hør, Stjerneerne langs Himlens Røst
Paa Sølvharper spille

Og bede Dig med bønlig Røst:
Vær stille!

O, høi til disse Stemmers Klang,
Du travle Slægt, Dit Dre!
Der kommer dog den Tid engang,
Da Du faar Lov at høre:
Naar Gravens dybe Klokke slaar,
Naar Dag og Nat sig stille,
Og Døden raaber, kold og haard:
Vær stille!

Konfirmationens Historie og Betydning.

(Efter Seminariebestyrer N. Mars.)

Allerede i det andet Aarhundrede efter Kristus finder man, at der efter Daabshandlingen brugtes at salve den døbte med Olie og lægge Hænderne paa ham til en Bekræftelse af Daabsnaaden. I Begyndelsen skede dette i Forbindelse med Daabshandlingen; men senere lod man denne Bekræftelse komme til efter. Man grundede dette paa Ap. Gj. 8, 5 — 17, hvor der staar, at Apostlene lagde Hænderne paa dem, som Filippus havde omvendt i Samaria. Det var ganske rigtig saa, at Apostlerne senere meddelte de døbte den Helligaand ved Haandspaalæggelse; men med den Helligaand menes her den Helligaands overordentlige Gaver. De fik jo den salte Aands Meddelelse ved Daaben. Disse overordentlige Gaver var et paatageligt Tegn paa, at de havde den Helligaand. Paa dette grundede man nu Konfirmationen, skjønt den altsaa var forskjellig fra Apostlenes Haandspaalæggelse. Fordi det var Apostlene, som gjorde dette, mener Katholikerne, at denne Handling (Konfirmationen) kun maa udføres af Biskopperne; thi disse skal staa i Apostlenes Sted.

Fra det 12te Aarhundrede af blev Konfirmationen et Sakrament, og saaledes var det ved Reformationen. — I den katolske Kirke foregaar Konfirmationen paa den Maade, at Barnet efter at have naaet mindst 7 Aar (og op til 14) fremstilles uden nogen synkelig Forberedelse i Kirken, hvor Biskoppen møder frem og blyper sin Finger i Olie, betegner Konfirmanden med et Kors paa Panden og siger: „Jeg bekræfter dig med Trefsens Olie og meddeler dig den Hellig-

aand i Faberens, Sønnes og den Helligaands Navn," saa giver han Konfirmanden et let Slag paa høre Rind til Tegnet eller Symbolet paa, at han skal være villig til at lide for Kristi Skyld. — Denne Konfirmation er altsaa meget forskjellig fra vor. Katholikerne stiller den over Daaben, da den kun kan forrettes af Biskoppen, medens Presterne ogsaa kan døbe. De tror, at til denne Handling er knyttet en særegen Naadegave gennem Salvelsen med Dje og Haandspaalæggelsen.

Reformatorerne forkastede Konfirmationen, saaledes som den foresaandtes i den katholske Kirke, som noget der var aldeles uden Grund i Skriften. Imidlertid var de saa tilbøjelige til at beholde det gode i den katholske Kirke, at Luther og Melancthon erkjendte, at en Konfirmation af et ganske andet Slags kunde være gavnlig, nemlig en Bekræftelse under Skjels Aar og Alder. Men alligevel blev Konfirmationen ikke indført i Reformationstiden uden i enkelte Landskirker, og Aarsagen dertil var vel for en god Del Leipzigerinterimet (1546); thi i dette søgte Melancthon at lempe sig saa meget som muligt for Fredens Skyld og optog der saa mange Kirkeskikke som muligt fra den katholske Kirke, deriblandt ogsaa Konfirmationen. Melancthon vilde, at den skulde foregaa i en anden Betydning, men at den dog kunde være forbunden med de katholske Skikke. Men den Mistanke, som vakte mod Melancthon og Leipzigerinterimet, blev ogsaa Konfirmationen til Del. Just fordi han havde lempet sig, var man bange for Konfirmationen. Det var altsaa kun i nogle faa Landskirker, der blev indført en Konfirmation i luthersk Betydning. — Blandt de Landskirker, som ikke havde den efter Reformationen, var Danmark og Norge.

Imidlertid var der Skik og Brug, at naar en Ungdom første Gang skulde gaa til Alters, at han i Forveien fremstillede sig for Presten, som da overhørte ham i Kathekismen og samtalede med ham. Dette var Skik og Brug overalt. Det blev dog stor Forskjel paa for Presten, om han gjorde dette med en ad Gangen eller med mange under et, enten hjemme hos sig eller i Kirken, og det var paa mange Steder, at man fulgte den sidste Maade. Presten havde flere og samtalede med dem flere Gange. Paa sine Steder blev det Skik, at Børnene paa en bestemt Søndag, før de gik tilskole, opstilledes paa Kirkegulvet, hvor Presten overhørte dem og samtalede med dem om Nadverens Betydning. Dette blev da ligesom et udsørligere Skiftemaal. Denne Skik blev da en Slags Overgang til Konfirmationens Indførelse. Her var et naturligt Tilknætningspunkt. Men som selvstændig kirkelig Handling skuldes den Pietismen.

Spener og Franke vilde bringe nyt Liv ind i Kirken, og et vigtigt Middel, som de anvendte, var Kathekisationerne. Hensigten med disse var „at bringe Hovedet ind i Hjertet," som Spener udtrykte sig; det vil sige at Kristendommen skulde ikke blot være en Erkjendelses Sag, men især en Hjertets Sag, og Spener, som var en stor Mester i at kathekisere, vilde, at de unge først skulde forberedes af Presten og senere fremstille sig i Kirken for der paa en høitidelig Maade at fornye sin Daabs Pagt. — Det lykkedes ogsaa Spener og Franke at saa indført denne Handling i de lutherske Lande, da alle deri forudsaa et kraftigt Middel til Kristendommens Bættelse.

I Danmark-Norge blev Konfirmationen ifølge en kongelig Forordning indført den 13de Januar 1736, og vi maa sige, at den har været til stor Velsignelse. — Enkelte Nøster lod sig høre mod den, da de mente, at der vilde blive formegget katholsk ved den, og mange frygtede ogsaa for, at den skulde stille Daaben i Skygge, og dette ikke uden Grund. Men uagtet dette blev den i Almindelighed modtaget med aabne Arme. Peder Hersleb, Biskop i Aarhus Stift, var en af Pietismens ivrigste Modstandere; men han havde dog allerede før formanet alle Prester i sit Stift til at indføre denne Handling paa egen Haand, og han hjalp den kongelige Forordning af 13de Januar med Glæde. Ifølge denne Forordning skulde de unge mindst et halvt Aar i Forveien forberedes hos Presten og derpaa i Menighedens Forsamling overhøres og saa gjentage Daabsløftet med Mund og Haandslag.

(Fortf.)

Om Pigers Opdragelse.

(Af Keiser Napoleon.)

Efterat Napoleon havde stiftet Vreslegionens Orden, tog han sig af Ordensriddernes Døtre, da de ædle Herrer tilbøds befad lidet af jordiske Goder. Han oprettede for deres Døtre særegne Opdragelsesanstalter, der lige til den Dag idag har holdt sig som Mønstreanstalter, og som med Hensyn til Sundheden lader lidet og intet tilbage at ønske. Han skriver den 15de Mai 1809 fra Finkenstein til Ordensens Storkansler bl. a. saaledes:

Fremfor alt maa Deres Opmærksomhed være henvendt paa Brugen og Inddelingen af Tid. Jeg forlanger, at Eleverne hver Dag skal forrette sin Bøn, bivaane Messen og modtage Undervisning i Katekismen. Denne Del af Undervisningen maa der lægges særlig Vægt paa.

Eleverne faar fremdeles Undervisning i Regning, i Begyndelsesgrunden til Modersmaalet og i Skrivning, saa de kan forstaa at skrive orthografisk.

Man skal ogsaa bibringe dem nogen Geografi og Historie, men vogte sig vel for at bibringe dem Latin eller noget andet fremmed Sprog. De ældre kan man lære lidt Botanik eller lade dem gennemgaa et kort Kursus i Fysik og Naturhistorie; selv dette kan allerede have sine Skyggesider. Man har i Fysik at indskrænke sig til at saa ryddet afveien den grove Uvidenhed og dumme Overtro og holde sig til Kjendsgjerningerne uden at forklare samme, hvilket direkte eller indirekte vilde føre til alvorlige Ulemper. Man vil have at overveie, om de viderekomne bør tilstaaes et Tilskud til sin Garderobe (Klædning). De skal vænne sig til Sparommelighed, til at skjønne Fingrenes Værd og regne med dem. Men fremfor alt gjælder det at beskæftige dem — og det alle uden Undtagelse — de tre Fjerdedele af Dagen med Haandarbejde. De skal kunne forfærdige sine Strømper, sit Linned, sine Broderier, kort sagt alslags Kvindearbejde. Kanse kunde det lade sig gjøre at bibringe dem noget af Medicin- og Lægevidenskab, idetmindst saa meget som en Sygepleierske maa vide. Det vilde ogsaa være godt, om de lærte tarveligt, enkelt Rjokkenstel.

At lade dem sove, hvilket jeg har prøvet i Fontaineblau,

det vover jeg ikke, det vilde fremkalde altfor mange Indvendinger; men man kunde i det mindste give dem Andledning til at lave sin Dessert og det, de skal nyde ved et Festsmaaltid en Gang imellem. Og med dette vil jeg fritage dem fra Kjøfkestellet, men sit Brød maa de bage selv. Det bedste af alt er, at man pøer dem op i de Ting, som de er bestemte til at syse med, og at man finder en naturlig Anvendelse af deres Tid i Arbejder, som er solide og nyttige. Deres Værelse skal ingen anden Udsmykning have, end hvad de selv har forfærdiget.

Alt dette er efter min Mening af overmaade stor Bigtighed. Paa denne Maade maa man tage sig af alt, indtil de mindste Smaating.

Jeg vil gjøre nyttige Kvinder af disse unge Piger, og jeg er ganske forvisset om, at jeg paa denne Maade ogsaa vil uddanne elskværdige Kvinder; men jeg lægger ingen Plan for at gjøre dem elskværdige; thi da vilde jeg bare skabe Modedamer. Naar man selv forfærdiger sine Klæder, vil man ogsaa lære den Kunst at klæde sig med Smag.

Dans er nødvendig for Elevernes Sundhed, men det maa være virkelig Dans og ikke Operafagter. Jeg bevilger hertil Musik, men det skal kun være Vokalmusik.

Hvis man kommer med den Indvending, at Anstalten ikke vil komme til at kunne glæde sig ved nogen stor Søgning, saa vil jeg hertil svare, at det er netop, hvad jeg ønsker. Thi efter min Anskuelse er Mødrene de bedste Opdragerinder, og jeg har kun villet hjælpe de unge Piger, som har mistet sine Mødre, og hvis Slegtninge er fattige. Og forresten naar disse unge Personer vender tilbage til sine Hjem og der erhverver sig den Berømmelse, at de er gode Husmødre, da har jeg naaet mit Maal, og jeg er vis i min Sag, at Anstalten skal faa det bedste Nygte.

* * *

Den „store Keiser“ har her drøftet Pige børns Opdragelse med dyb Forstaaelse, og naar vi undtager, at Dans er nødvendig for Pigerens Sundhed, kan vel enhver fornuftig Opdrager underskrive Keiserens Brev. Biskop indskrænker han sig til sømmelig Dans, men i vor Tid er jo ogsaa den overflødig, da vore Skoler har Gymnastik ogsaa for Piger. Desuden er Dans slet ikke at anbefale den kristelige Ungdom, selv om den blot skal bevare Sundheden. Det er bevist fra Statistiken, at Størsteparten af faldne Kvinder angiver Deltagelse i Dansen som den første hvide Årsag til sin Ulykke. Dans kan altsaa ikke henregnes til ganske uskyldige Fornøjelser. Derimod er Gymnastik og Anstansøvelser og sømmelige Lege at anbefale.

Ord af Dr. C. Pelman.

Skolen maa fremfor alt have Menneskets jedelige Opdragelse for sig; den maa forvandle Følelsen, staalsætte Viljen, øve Handkraften; den maa fylde Mennesket med et Grundfond af religiøs-jedelige Forestillinger og søge at forvandle disse til Karakter.

Husandagts-Bog.

Bibelskytter med Betragtninger til hver Dag i Aaret.

Samlede og udgivne af

Cinar Wulfsberg, Prest.

Jeg har fra flere Hold været opfordret til at udgive en Husandagts-Bog efter samme Plan som den Postil, jeg udgav for 4 Aar siden, og hvoraf nu det 3dje Oplag næsten er udsolgt.

De mange Vidnesbyrd, jeg privat har modtaget om Postillen, har bestyrket mig i, at en saadan Husandagts-Bog vil være tidsmæssig og virke til Belsignelse.

Der er ca. 85 af Synodens Prester og Professore, som har lovet mig at udarbejde Betragtninger over de af mig valgte Tekster.

Prisen er \$1.50, indbunden i solid Belfskind. Saa snart Bogen er udkommen, vil Bogladeprisen blive forhøjet. Den, som ønsker Bogen til Subskriptionspris, bør derfor tegne sit Navn hos en af vore Subskriptionsjægere — helst en af vore Prester — eller sende det ind direkte til Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa. Bogen skal ikke betales, førend den er udkommen.

Paa 6 betalte Eksemplarer gives det 7de frit. Enhver har Ret til at samle Subskribenter, men maa indsende Betalingen, saasnart han faar Underretning om, at Bogen er udkommen.

Subskriptionen holdes aaben til 1ste Oktober 1892, og inden den Tid maa alle Subskriptionsplaner indsendes til Lutheran Publishing House, forat Oplagets Størrelse kan bestemmes.

Derfor ikke uforudseede Omstændigheder kommer i Veien, vil Bogen udkomme til 1ste Mars 1893.

Decorah, Iowa, den 8de April 1892.

Cinar Wulfsberg.

Da jeg har havt Anledning til at gennemlæse en Del af Manuskriptet til ovenomtalte Husandagts-Bog, tager jeg ikke i Betænkning at anbefale Bogen paa det bedste.

D. u. s.

J. A. Ottesen.

Efterskrift. Hvad Pastor Cinar Wulfsberg gjør og Pastor Jacob Nall Ottesen anbefaler, kan man trygt modtage med Tillid. Vi skal senere omtale denne nye Husandagts-Bog nærmere. Vi raader alle vore Læsere til straks at subscribere paa Verket.

Red.

Uregelmæssigheder med Bladet bedes godhedsfuldt meldt til Redaktionen, som kun da kan rette paa det. — Nye Abonnenter kan endnu faa de første Numere af II Aargang. Bladets Venner bedes at faa flere betalende Subskribenter.

University Ground.

Rev. Theiss fra Dakland, Cal. var nylig ved Puget Sound paa Besøg hos sine Embedsbrødre. Han besøgte ogsaa University Ground og var særdeles vel fornøjet.

Pastoren er Viceformand for den tyske Missionskomitee og Medarbejder i det tysk-lutherske Kirkeblad „Lutherst Sendebud.“ Han havde en længere Samtale med Formand Harstad om vor Skole. Han kunde meddele, at Planen om at henlægge et tysk Proghymnasium til Lutheran University har været under Behandling og faaet stor Tilslutning i hans Samfund. Han lovede at ville arbejde for Skolen.

P. L.

Formand B. Harstad gik den 21de Juni østover til Mayville for at overvære Minnesota Districtsmøde. Han blev valgt til Delegat fra „Vor Frelser“ Menighed i Tacoma, som søgte om Optagelse i Synoden. Han blir tilbage i Begyndelsen af Juli. —

Kirken i Stanwood er brændt. Men vi er ganske vis paa, at den rige Menighed nu vil bygge en nye Kirke, som kan rumme Kirkefolket. En stor, smuk Kirke er et Vidnesbyrd om Opofrelse og Kjærlighed til Sandheden. Og Stanwood Menighed vil sikkert reise et Kirkehus, som kan pryde baade Stedet og Menigheden. —

Pastor Nissen er blevet Pastor Levorsens Eftermand i Astoria, Oregon. — Levorsen maatte trække sig tilbage paa Grund af Sygdom; men vi har hørt, at Nissen har begyndt godt. Han har store Tanker om Astorias Fremtid og haaber at faa op en prægtig Kirke med det første. Vi ønsker baade Pastoren og hans Menighed tillykke med Arbeidet for Guds Rige.

Pastor Hol har været i Osten for om muligt at reise Penge til en stor Kirke i Seattle. — Synoden har besluttet at oprette et Church Extension Fund for at komme nye Menigheder til Hjælp med rentefri Vaan.

Synodens Skolelærerseminar i Sioux Falls, S. Dak. skal udvides med en større Bygning. Borgerne i Byen har grebet Sagen an paa en meget praktisk og virksom Maade.

Læseværelset paa Tacoma Avenue 1313

bringes atter i Grindring. Det er en særdeles nyttig Ting, som alle burde støtte med maanedlige Bidrag. Det er det eneste nyttige Foretagende, som nu først og fremst bør hjælpes. Stedet er særdeles heldigt beliggende, og Værelset er saa vel forsynet med Læsestof, som man kan vente. Flere Venner af Sagen burde slaa sig sammen og forære en god Skrivepult, andre kunde kjøbe et godt Konversationslexikon, gode historiske Verker o. s. v. Vi er af den Mening, at

Nordmændenes Interesser godt kunde samles om denne Sag. Totalforeningen behøver ganske vist ikke at benytte dette Foretagende som Propaganda. Det er en Folkets Sag, som kunde ledes saaledes, at alle vilde omfatte den med Sympathi.

Kirkelige Nyheder fra Osten vil komme i næste Numer af Bladet. Vi skal forsøge at give en liden Oversigt fra de kirkelige Aarsmøder i de forskjellige Samfund.

Ny Handelsforening i Tacoma.

En større Handelsforening er dannet her i Byen. Af dens Embedsmænd kan nævnes: Mr. Arntsen, President, Mr. Nordmann, Manager, Mr. Selvig, Bogholder, og vor Menigheds Kirkesanger og Sekretær, Carl Hordnes er en af Trustierne.

Det er aldeles overflødig at anbefale dette Compani, da det er et Bolag, hvor næsten alle har taget Aktier.

Om Bønnen.

(Dr. Luthers Leveeregler for menige Christne.)

At bede er nødvendigt, ikke blot for Bønnehjælpens Skyld, — thi den følger ikke altid, og skal heller ikke altid følge, thi naar Menneffene vidste, at enhver af deres Bønner strax blev opfyldt, da skulde man snart faa mange løslige Bønner at høre, — men ogsaa, og ikke mindst, for Troens Skyld. Thi jo oftere du ret fromt taler med din Gud i Bønnen, des mere beredt og stiftet til det Gode bliver du. Og endnu har jeg ikke seet Noget, som, naar han i en Fristelse ret alvorligt anraabte Gud om Hjælp, ikke ogsaa fik Kraft til at modstaa og overvinde det Onde. Saaledes er ogsaa min Maade: Saa ofte jeg enten ved Forretninger eller ved Tanker er bleven kold og ulystelig tilmode, eller en ond Tanke vil friste og løkke mig til at synde, saa tier jeg til Bønnen, og holder ikke op, før mit Hjerte igjen ret er bleven opvarmet, styrket og opmuntret. Og du kan tro mig! da har jeg ogsaa faa megen Kraft, at jeg gjerne kunde binde an med hele Helvede selv. — Men ogsaa Gud har Velbehag i Bønnen, thi deraf seer han dog, at vi tænke paa ham, og at vi ikke stole paa os selv, men ville modtage Alt som Gaver af ham. Om du var en Fader, og saa, at dit Barn smukt bad dig om Alt, og naar du gav det Noget, takkede dig derfor, saa skulde jeg dog mene, at dette Sindelag hos dit Barn maatte glæde dig. Ganstke saaledes maa det jo ogsaa glæde Gud, naar den Mængde Børn, han har her paa Jorden, beder til ham og takker ham.

Det er godt og gavnligt for os, naar Bønnen er vort Første om Morgenen, og vort Sidste om Aftenen; og ved Morgen-Bønnen vogte enhver sig med Flid for den bedræglige Tanke, at ville opsætte den, fordi han har lyst til, først at faa Et eller Andet besørget; thi ved saadanne Tanker kommer man bort fra Bønnen og ind i Forretningerne, der da

letteligen kunne fastholde og optage os saaledes, at der Intet bliver af Bønnen. Alligevel foresalde der Forretninger, hvis Besørgelse er ligesaa god som en Bøn, især naar Nøden fordrer, at man ikke opsætter dem; og her heder det med Rette, at den, som arbejder troligt, han beder dobbelt. Thi et troende Menneſte frygter og ærer Gud ved al sit Arbejde, ihukommer altid Guds Bud, foruretter Ingen, og viser ikke Utroskab mod nogen; og der kan slet ingen Tvivl være om, at naar man besøger sin Gjerning med saadanne Tanker, da gjøre disse Arbejdet til en Bøn og et sandt Takoffer for Herren. Om denne stadige Bøn er det, at Kristus siger: „Man bør altid bede, og ikke blive trætt;“ Luc. 18, 1; ligesom og Paulus sigter hertil, naar han siger: „Beder uden Afsladelse;“ 1 Theſſ. 5, 17. Thi man skal uafsladelig vogte sig for Synd og Uret, og dette kan ikke ske, naar man ikke uafsladelig frygter Gud. Hvilket ogsaa Psalmen formaner os til med de Ord: „Salig er den Mand, som Dag og Nat tænker paa Herrens Lov;“ Ps. 1, 1 — 2.

Og naar nu dit Hjerte er blevet varmt og er kommet til sig selv ved saaledes i Bønnen at tale med Gud, saa bed et Fadervor. Men her skal du vide, at jeg just ikke vil have disse Ord fremsagte af dig i Bønnen, thi da kom der tilsidst ikke Andet ud deraf end den gamle forføngelige Munkelappren og Opramsning. Men Hjertet maa selv blive henrevet til, ved sit Fadervor at tænke fromme og smukke Tanker. Og saadanne Tanker kan det Hjerte, som ret er opvarmet til Bønnen, sige med mange andre Ord, baade flere og færre. Derfor binder jeg heller ikke mig selv til Ord og Stavelser, men idag falde mine Ord saaledes, imorgen anderledes, alt efter jeg føler mig varm og i Aande.

Men derfor ligger der især Magt paa, at Hjertet ganske frigjør sig fra alle adspredende Tanker, og, som skrevet staar, bereder sig til Bønnen, at vi ikke skulle friste Gud, naar Munden plapperer, medens Hjertet er adspredt og har andensteds Verinde? Er det ikke her, ligesom da Manden bad: „Gud høi dit Øre til mig ned! Karl, har du spændt Hestene fra? Jil mig til Hjælp, o Herre! Skynd dig Fige, at komme ud at malke!“ o. s. fr., hvilken Slags Bønner jeg under Pavedømmet har hørt nok af i mine Dage; ligesom der da ogsaa endnu den Dag idag bliver bedet mange Bønner paa samme Maade. Men herved bliver Gud kun spottet; og næsten skulde jeg mene, det var bedre, om de istedetfor havde siddet og spillet, naar de dog ikke kunde eller vilde gjøre noget Bedre. Ogsaa jeg selv har, desværre! forhen ofte bedet saaledes, at jeg, naar Psalmen var ude eller Tiden omme, tidt ikke ret vidste, om jeg var ved Begyndelsen eller i Midten. Men om nu end ikke Alle forløbe sig saaledes, som hin Mand, og midt under Bønnen give sig til at snakke om andre Ting, saa gjøre de det alligevel i Hjertet og med Tankerne, og blande der Alt saaledes imellem hinanden, at, naar de naa Enden, saa vide de ikke, hvad de have bedet. Knap saa de begyndt med deres: „Lover Herren!“ flux have de Hovedet fuldt af al Slags Daarfskab og Tant; og jeg holder for, at et saadant koldt og nandagtigt Hjertes Blandingsgods af Tanker vel vilde være det naragtigste Gjøglespil, man endnu har seet her i Verden. Nu indser jeg dog, lovet være Gud! at det ikke er smukt bedet, naar man strax igjen glemmer, hvad man har sagt. Den, som tænker mangehaande Ting, han tænker

Intet. Men just saaledes bærer man sig ad med Fadervor. Og dog skal det sandelig erfares, at det er den rette Mester, der har sammenfattet Alt for os i denne Bøn og lært os den. Men derfor er det ogsaa ret en Jammer, at en saadan Bøn saa tankeløst og ganske uden al Andagt skal blive fremplappret overalt i Verden. Mange bede nogle Tusinde Fadervor om Aaret saaledes, at om de end bade paa den Maade i tusinde Aar, saa havde de dog ikke tilegnet sig eller bedet endog blot et Bogstav eller en Tøddel deraf paa den rette Maade. Herrens Bøn saavel som Guds Navn og Guds Ord ere sandelig blevene de største Martyrer paa Jorden; thi Hvermand misandler og misbruger denne Bøn; og kun saa ere de, hvem den trøster, og som gjøre den rette Brug af den. Derfor mener jeg, at hellere maa man rent lade være at bede, hvad enten det er Børdbønner eller Morgens- og Aftenbønner, end at gjøre det paa den Maade. Men naar Nogen beder, han bede med Forstand, og fra Hjerte til Hjerte.

De romanske Sprog.

(Efter Forelæsninger af Prof. J. Storm.)

Romanske Sprog kaldes de Sprog, som nedstammer fra de gamle Romeres Sprog. De kaldte sit Sprog Latin og ikke „romersk Tungemaal“. Kun en Gang hos Plinius forekommer Benævnelsen romersk Tunge eller Tungemaal, og da blot af Vist til Afvejsling. De gamle Romere sagde „tale Latin“ og „forstaa Latin“, som vi nu pleie at sige: tale og forstaa Norsk. Ordet Latin forsvandt heller ikke fra de senere Sprog; men da de almindelige Folk ikke forstod Latin, blev det ligt: Uforstaaeligt. Dante siger saaledes paa Italiensk: „Fuglene taler ogsaa Latin.“ Dette blev ofte i Middelalderen sagt med den Mening: „Enhver taler sit Sprog.“ Det bethder dog ikke: tale Fuglenes Modersmaal, men: Fuglesprog, uforstaaeligt, sammenlign Kraakemaal: det uforstaaelige. Udtrykket: „Det er Latin for mig,“ blev anvendt om det, som var rart og uforstaaeligt. I Italiensk bruges endnu Latino eller Ladino i Betydning listig, slu, slink, rask. — I Engadindalen bruges Ladina i Betydning rask og om deres eget Sprog. Ladinar er lig: ile. Paa den anden Side betegner i Italiensk „Latin“ det, som er let, det er: let fra et lærd Standpunkt. Saaledes kaldes ogsaa i Oldnorsk Bogavl „Latin“. Paa Fransk er Latinier, Latinier-Tolk, en, som kan mange Sprog. — Hvorfor blev det nu kaldt „romanske“ Sprog og ikke Latiniske? Forklaringen ligger i de historiske Forhold. Da Latinerne udbredte sig udenom Latium, blev de ikke kaldt Latinier, men Romere, hvilket havde større Klem. — „Romania“ dannedes af Romanus som Germania af Germanus. Ordet Rumania brugtes ikke sjelden om den latinske talende Del, med Fradrag af de græske talende. Ordet Romania blev brugt lige til Karl den Stores Tid (omkring 800 efter Kristus) og kom da rigtig i Brug igjen som Følge af Karl den Stores Oprørelse af det romerske Keiserdømme. — Ved Germanernes Erobring blev Romerne fremdeles kaldt Romani, i Modsetning til Germani, Barbarer. Foresten forekommer ikke dette Ord Romana saa ofte. Af Romanus dannedes Romanicus; deraf paa Engelsk romanian language, skjønt det almindelige er roman lang-

uage. Ordet roman er vistnok nyere. Adjektivet Romanicum dannedes i Middalalderen.

Af Forholdet mellem Seierherrer og Besjærede fremkom Navnene Germaner og Romer i sterk Modsatning og skarpest i det 8de Aarhundrede. — Germaner skal oprindelig være Navn paa en Stamme. Romerne kaldte Germanerne for Barbarer; men det hjalp ikke stort; thi de var deres Overmænd. Det ser ud, som at Sammensmeltningen mellem de 2 Folkeslag først var skeet paa Karl den Stores Tid. Men han talte vist Døysk, Germanisk. Ogfaa Smagen var nok overveiende Døysk, Germanisk. Nys Farve fremhæves, ikke forte Dine, betegnende nok. — Alle Personnavne selv paa Træle var paa den karolingiske Tid næsten alle Germaniske, saaledes i de Nolandiske Sagn. Romanisk om alle Romaniske Sprog bruges først i den allernyeste Tid blandt Sprogforskere. Andre, lavede Ord af Græsklatin, bruges stundom f. Ex. Neolatin.

Skal man give en Udvikling af de romanske Sprog, da gjælder det at trænge ind i de almindelige Principer for Overgangen, saadanne Principer, som styrer Gangen i det Hele.

Hvorledes lader det sig forklare, at der er saadan en uhyre Forskjel paa Latin og de andre Sprog? Latinen, dette sine Sprog med sin Rigdom paa Bøiningsendelser? Hvorledes er dette Grundsproget til saa vidt forskellige Sprog som de Romanske? Latinen med sit Alvor, Italiensk saa livligt, næsten barnligt og med de korte Sætninger? Vi tænker her paa Prosaen, som er det egentlige Sprog; Poesien er kunstig. I de Romanske Sprog er vi blevet koiit de mange og lange Endelser, næsten ingen Endelser er igjen; — næsten ingen Kasus er igjen, som i Latin betegnede Forholdet, der nu udtrykkes ved Forholdsord. Tiderne er ogsaa svundet, ganske betegnende, og Ord bruges isteden i de nyere Sprog. Modus er simplificeret i sin Brug. Latin var et synthetisk Sprog, medens de nyere romanske Sprog er analytiske.

Den særegne Udvikling, som Sproget har slaaet ind paa, har gjort den vide Kløft mellem Latin og de romanske Sprog. En god Latiner maa nu forarges, naar han ser ind i de nyere Sprogs Aand. Den danske Sprogmand Madvig kunde aldrig lide sig i Italien eller dets Sprog med de barbariske Former. At sige: „Ventus sum“ for „veni“ (jeg er kommen) er fælt i en Latiners sine Øren; men baade paa Italiensk og Fransk siges det. — Stefanus i det 16de Aarhundrede mente, at Fransk nedstammede ligesaa meget fra Græsk som fra Latin. Den store Livlighed og Frihed skulde efter hans Mening stamme fra Græsk, ligeledes de dobbelte Regtelse, Artikelen o. s. v. Græfsen var ogsaa bekjendt meget talt i Sydfrankrige. — Men denne Anskuelse af Stefanus er nu for længe siden modbevist i det Hele taget. Væses italienske og spanske Bøger, saa ser man den sterke Paavirkning af Latin; men i daglig Tale eller i Eventyr og Folkedramer sees ikke Spor af de lange Endelser; Sprogene har helt frigjort sig derfra. Mon ikke Latinen er gjort Uret? Mon Horats talte saa stivt? Skrev han ikke korte, livlige Sætninger? Jo, men der er saa Lidet tilbage af den Slags Stil. Se Plautus f. Ex. trods hans Overfættelse og Paavirkning af Græsk! — Dog er der forgaaet en virkelig Forvandling fra Latin til Romanisk. Denne Forvandling tog rigtignok lang Tid. De stibe

Former gaar saaledes langt ned i Middalalderen. — Sproget var kommen næsten i en haabløs Forvirring. Talesproget var vidt forskjelligt fra det gamle klassiske Skriftsprog. Ingen kunde ciceroniansk Sprog længere i det 3die Aarh. Tag f. Ex. den store Kirkefader Augustins Latin! Det er daarligt Latin. Han fik vist nu 2 eller 3 til Artium. Vigesaa Tertullian, som var en lærd Mand; men ciceroniansk skrev han ikke. — I det 6te og 7de Aarh. var det frygteligt. Kasus, Tider, Lyd og Vokaler sættes da om hinanden. Det saa ud, som Middalalderens Barbari havde lagt sig dræbende og knusende over Latinen, og at Døysk vilde vinde Indgang overalt. Men tvertimod begyndte lidt efter lidt Frankerne og Burgunderne at tale Latin. Men de talte vulgær Latin, Folkesprog, et Sprog, som var betydelig simplificeret fra det gamle Latin. Nye Sprog springer frem, vakre som Minerva af Zeus' Pande, som Tuglen Fønix, der springer op af sin egen Aske.

Denne Gaade er først løst af Grundlæggeren for Studiet af de romanske Sprog Diez. Han paaviser, at de romanske Sprog er sprungne frem fra det latinske Folkesprog. Nu bør man ikke forveksle Folkesprog med Pøbelsprog. Gudbrandsdalst f. Ex. er intet Pøbelsprog; det har sine egne Love. Man skulde tro, at saadanne Sprog uden skriftlig Literatur forandrede sig meget hurtigt; men det er ikke saa. De store Literatursprog faar sit Præg af de store Forfattere. Nye Udtryk bringes op fra Folkedybet eller andensteds fra. Det er snarest Anvendelsen af Ordene, som er ny, og sjelden Ordene selv. Folkesprogene er ikke underkastede disse vekslede Moder; de gaar gjerne langsomt frem. — Paa Island er saaledes Oldnorsk forbausende vel vedligeholdt, — til dels ved Kunst f. Ex. ved Oplæsning om Kveldene af Edda og Skaldevadene. Disse kan man endnu forstaa ganske vel, skjønt ikke Børn paa 10 Aar kan forstaa dem, som paastaat. Island er dog eneftaaende. Stor Slidning er der dog skeet med Folkesproget. Udtalen forandres. Vokalerne er lidet forandret i vort Landsmaal, skjønt hvert Sprog har sine Ulemper. Ethvert Sprog forandres, dels ved Lydernes Forvirring, dels ved, at Ordene forandres eller skifter Betydning, dels ved, at Dialekterne skifter Grænser, dels ved at fremmede Sprog trænger ind. Men Folkesprogene vedbliver at være i sine Hovedtræk mere stabile end Skriftsprogene, hvor Forfatterne danner et Slags Oligarchi eller Faamandsvælde. Derimod beror Folkesproget paa det hele Samfund, og liden Betydning har der den Enkeltes Brug. Kulturord kommer vistnok ind, men de danner ingen Majoritet, de er blot enkelte. — Hos Vilde har man Exempler paa, at Sproget har forandret sig hurtigt. Saaledes har Missionærer fundet, at nys udgivne Ordbøger ikke har kunnet bruges. Dette kommer af de uciviliserede Samfundstilstande, hvorunder disse Folk lever. Alle Børne er blevne udryddede, saa blot Kvinder og Børn er blevne igjen, og disse har vedblevet at bruge sit Børnesprog lige til sin Alderdom. Men saa gaar det ikke til i et dannet Samfund. — Hos os (i Norge) findes væsentlige Træk i Bogsproget af det gamle, saaledes ogsaa i de romanske Sprog og i de romanske Lande. Den oprindelige Befolkning, der talte Latin, er aldrig bleven udryddet som Briterne i England. Briterne blev vistnok

ikke nedhugue til sidste Mand, men gik op i Angelsakkerne. Wales blev forbeholdt Briterne. Derimod i de romerske Lande gik det omvendt: Germanerne gik op i Romerne, fordi at den lavere Kultur absorberes eller opuges (sluges) af den høiere. Det var fint at være Romer, trods at Germanerne havde overvundet Romerne, — Kulturen var dog der hos dem. Paa den Maade faaes en uafbrudt fortsat Rækkefølge i Udviklingen i de romerske Lande. Kun paa den Maade er den paafaldende Lighed mellem ældre Latin og de allerhyngste romanske Sprog at forklare. Der er i Latinen før Ciceros Tiden hel Række af Ord, Vyd og Former, som vrages af Cicero; men de dukker op 200 Aar efter og holder sig den Dag idag. Det er paafaldende at finde et Ord hos Plautus, som har været borte i flere Aarhundreder og nu bruges. Dette minder om de profetiske Ord hos Horats: „Der er mange Ting, som skal gjenfødes" o. s. v. „saa og med Ordene.“

I det Følgende vil jeg fremstille de romanske Sprogs ældste Historie, samt Grunden til Udviklingen og knytte Broen mellem det ældste og de nyeste. Jeg vil dvæle ved det interessanteste i de første Perioder og da fremhæve de første Spirer paa ethvert Trin, hvilket de ældre Forskere ikke har gjort; de slaar alt isammen. De første Perioder maa strengt skilles, ellers forudgriber man Resultatet og faar ikke nogen Greie paa, hvorledes den ene Periode ifaller sig fra den anden.

I Reifertiden kom det klassiske, gode Latin mere og mere i Forfald, sammen med Sedernes Fordærvelse. Saaledes gik det videre og videre nedad Bakke; det gamle var slygt og raadent, derfor maatte noget friskt og nyt komme til, — dette skede da ved Germanernes Indvandring; — og dermed maatte som før sagt det klassiske vige for det nye Folkesprog. Det var først lidt senere i Middelalderen, at der dannedes flere romanske Sprog. Germaniske Ord indførtes i Folkesproget og iflødtes romersk Dragt. Da man saa igjen begyndte at skrive et nogenlunde rent, ordentligt Latin (thi i Begyndelsen skrev man, som man talte dagligdags), saa man først, hvilken stor Kløft, der var mellem Skrift- og Talesprog. Intet Sprog kan forholde sig ganske uforandret gennem Tiderne; der er stadig større eller mindre Forandringer, som i Almindelighed foregaar rent ubemerket. Alle Sprog gaar efterhaanden ud paa at simplificere sig, gjøre sig bekvemme, saa meget som mulig baade i Udtalen og i Formerne.

Sonlig Lydighed.

George Washington, De Forenede Staters første Præsident, havde som Yngling besluttet sig til at blive Sømand. Skibet, paa hvilket han havde faaet Ansættelse, laa for Anker tæt udenfor hans Forældres Hus; en Baad var i Beredskab til at bringe ham ombord, og hans Kuffert var allerede besørget ned i den. Alt var erdnet — der stod kun tilbage at byde den elskede Moder endnu et sidste Farvel. Da saa han de klare Taarer flyde nedad hendes Kinder, og omendstjøndt hun intet bestemt Forbud havde nedlagt mod hans Forehavende, søgte han dog i dette Dieblit, at hun, naar hun maatte skilles fra ham, maaske aldrig mere vilde blive ret lykkelig. Uden at sige noget til hende, vendte han sig med

en hurtig Beslutning til Tjeneren med de Ord: „Gaa og byd dem bringe min Kuffert tilbage! Jeg vil ikke tage bort og bringe min Moders Hjerte til at briste.“ Denne saa paa ham med et langt, forundret Blik og sagde derpaa: „Georg, Gud har lovet at velsigne de Børn, som hædre sine Forældre; jeg tror, at han ogsaa vil velsigne Dig.“

Betalende Subskribenter.

Hver Peterson, Eugene P. D. Christine Aas, C. D. O'Connor, Fredrik D. Aas, Mrs. Timan Gilbertson, Mrs. Nels Hendrickson, Prof. Neque, Prof. Krog, Prof. Sheel, Prof. Næseth, S. D. Gjesle, Rev. Kjøstad, Ole Haraldson, A. H. Hamre, D. S. Keishus, G. H. Vestlin, R. D. Nestle, Chr. Blichfeldt, Rev. Wisnæs, D. A. Wisnæs, Jens J. Flaamoe, Rev. P. Mortensen, Rev. Chr. Pedersen, R. B. Frevold, G. A. Hauge, Lund & Lindland, Rev. Monson, Mons Monson, P. Sundersen, Wm. Møller, Rev. J. Johansen, Aflak Størkesson, Joh. Kopperdahl, H. H. Dahl, Lina Fritsvold, Mrs. S. Larsen, Miss Emma Kleven, T. G. Tveed, R. D. Arnes, D. Olsen, Rev. Sperati, Rev. B. J. Larsen, John Linn, Gunder Johnsen, D. R. Eggen.

Gaade.

(Hvert Vers er en Gaade, og Oplysningerne af disse Gaader udgjøre tilsammen et Ordspog af Peder Syv.)

De Rige og Store saa ikke det Navn;
Men derfor det ligesuldt dog gjør os Gavn.
At blive som det burde Alle attraa,
En Plads da i Himlen vi kunne opnaa.

Ei kjende de Skaansel, men ramme Enhver.
Naar fjernt vi dem tænke, de tidt ere nær,
Dg volde os Smerte; om Hjertet er ungt,
Dg Sindet de tue og Livet gjør tungt.

Som Børn vi det lærte, og seldt det end svært,
Vi aldrig det glemme, er først det os lært;
Hver Dag vi det øve; hav Medynk med Den,
Der uden at kunne det Livet gaar hen.

Det er en Tiltale, en høflig og net;
Blandt Venner man sjeldent dog ynder det;
Et Ord, som vi bruge om Meget og Mangt,
Dg læses det omvendt, da rækker det langt.

De kunne ei nøies med maadelig Plads,
De ville helst bo i et prægtigt Palads;
Ei Smaaafolk bør Kirsebær spise med dem,
Om Frugterne end bydes fristende frem.

Man giver det lige Værdi jo som Guld,
Dg veier det Intet, gjør Pungen ei fuld;
Man ofte ved det vist har givet et Svar,
Stjøndt just med det Samme ei Mælet man har.

Oplosning paa Gaaderne i Nr. 3.

I. Frederik. II. Frugt, Fragt, Frugt.

Tacoma Building & Savings Association

Spare-Bank,

Theaterbygningen Hjørnet af C og 9de Strs.

Åber daglig fra Kl. 10 til 3.

Løverdags fra Kl. 10 til 1 og 6 til 8 Aften.

Indbetalt Kapital \$100,000.

L. E. Post, President.

E. H. Hatfield, Vice President.

P. V. Caesar, Kasserer.

J. Le. B. Johnson, Assist. Kasserer.

Betaler 6 Procent aarlig Rente paa Spare-Indstud.
Renten krediteres kvartalsvis.

Ward T. Smith Company.

Incorporated April 10th, 1891.

Capital Stock Paid up, \$100,000.

Room 505 California Building,

TACOMA, WASH.

→ →

Ward T. Smith Co. eier og sælger alle Lotter rundt Lutheran University. Lotterne sælges for 100 Dollars pr. Lot, 25 x 100 Fod, Hjørnelotter koster \$25 extra og sælges kun i Forbindelse med de 3 nærmeste Lotter. Betalingsvilkårene er: mindst 10 pr. Ct. Kontant og 5 pr. Ct. hver Maaned eller 25 pr. Ct. Kont., 25 pr. Ct. om 6 Maaneder, 25 pr. Ct. om et Aar og 25 pr. Ct. om 18 Maaneder, — eller 50 pr. Ct. første Maaned og Resten om et Aar eller 18 Maaneder. Er alt betalt inden 6 Maaneder, kræves ingen Rente, ellers er Renten 6 pr. Ct. For fuld Kontant Betaling gives 5 pr. Ct. Afslag (Discount) af Kjøbesummen. Recording of Deeds koster \$1.25 for nogle og 1.50 for andre; en Abstract of Title koster \$2. Glem ikke at faa disse vigtige Papirer i Orden.

Frank D. Nash,

Lawyer,

Fidelity Building,

Cor. 11th & R. R. Strs.,

TACOMA, WASH.

☼ ☼

Advokat Nash har bidraget til „Lutheran University” og nu i over et Aar været vor Sagfører. Vi anbefaler ham paa det bedste, som en særdeles paalidelig og samvittighedsfuld Mand, hvem enhver trygt kan betro sine Sager til. —

THE LUTHERAN
UNIVERSITY HERALD

udkommer en Gang om Maaneden og
koster forskudsvis

50 CENTS PR. AAR.

ADRESSE:

“THE LUTHERAN UNIVERSITY HERALD,”

California Building, Room 505,

TACOMA, WASH.

Redaktører: Past. B. Harstad og Past. P. Langseth.

* * *

Subskribentamlere

faar paa 5 betalende Abbonenter den 6te frit.
Send ind straks Penge for en Aargang, 50 Cents.

Sko og Støvler

til billigste Priser og af bedste Sort

hos

S. Olson, 1912 Jefferson Av., Tacoma.

Fresh Spring Stock regardless of Cost
sælges nu. Gaa og se dig ud, hvad du puffer. „Med med
de høie Priser,” siger S. Olson. Herald anbefaler paa
det bedste.

Entered at the post office at Tacoma, Wash., as second
class matter.